

Regionale Energie Strategie 1.0 Midden-Holland

Voorwoord

Geachte lezer,

De Regionale Energie Strategie 1.0 voor de regio Midden-Holland die voor u ligt, is het resultaat van een half jaar regionaal samenwerken tegen de achtergrond van de corona pandemie. Ondanks de extra uitdagingen die dat in het werkproces met zich mee heeft gebracht is de RES 1.0 een **betekenisvolle stap** richting de regionale invulling van de opgave, om bij te dragen aan de verduurzaming van Nederland en het gestelde doel om in 2030 in totaal 35 TWh duurzame energie op te wekken.

Verwezenlijking van onze regionale doelen vraagt nog veel **participatie** met inwoners en verschillende maatschappelijke partners en doelgroepen in de regio. Participatie waarmee de afgelopen periode een regionale start is gemaakt en waarvan de resultaten in deze rapportage worden toegelicht.

Om te komen tot invulling van de regionale opgave voor **opwek van duurzame elektriciteit** is een ruimtelijke verkenning gemaakt. De vertaling ervan in een weergave op de kaart geeft aan waar gezocht kan worden naar inpassing van zon- en windoplossingen op land om het in de concept-RES geformuleerde regionaal bod in 2030 te realiseren. Deze vertaling heeft geresulteerd in een bestuurlijk voorstel.

De verduurzaming van de regionale **warmte**, en in het bijzonder de uitwisseling van vraag en aanbod, kent zowel een lokale als regionale uitwerking. Elke gemeente stelt dit jaar een Transitie Visie Warmte (TVW) vast. In deze TVW staat onder andere welk deel van de warmtevraag de gemeente zelf in kan vullen. Mogelijk is daarbij transport van warmte over de gemeentegrenzen heen nodig en is een Regionale Structuur Warmte (RSW) gewenst. De samenloop van de RSW met TVW's wordt in komende RES periode verder uitgewerkt.

De komende twee jaar staat in het teken van de **verdere uitwerking en realisatie** van de plannen die in deze RES 1.0 staan beschreven. Daarvoor zal wederom veel participatie gezocht worden. Ook lokale en regionale maatschappelijke partners zijn hiervoor nodig. Zij hebben hun bijdragen in een intentieverklaring bij deze RES 1.0 benoemd. Door middel van doorlopende participatie worden de plannen ook verder uitgewerkt met inbreng door inwoners. Het realiseren van **lokaal eigendom** is daarbij een vitaal uitgangspunt. De realisatie van de plannen zal niet vanzelf gaan en kent de nodige afhankelijkheden die de regio niet allemaal zelf in de hand heeft. Afstemming met aangrenzende RES regio's, de provincie Zuid-Holland en het Rijk is daarvoor van belang. Maar nu eerst: het momentum behouden en de RES 1.0 een mooi vervolg geven.

Namens de Stuurgroep van de Regionale Energie Strategie Midden-Holland,

Hilde Niezen
Bestuurlijk trekker RES Midden-Holland

Teun Bokhoven
Voorzitter stuurgroep RES Midden-Holland

RES 1.0 Midden-Holland in het kort

1

Participatie

Na de vaststelling van de concept-RES in september 2020 is - ondanks de beperkingen als gevolg van het Covid-19 virus - een participatietraject ingezet. Inwoners, ondernemers, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en volksvertegenwoordigers konden via digitale enquêtes (die meer dan 1250 keer zijn ingevuld) en lokale en regionale bijeenkomsten (waaraan meer dan 250 Midden-Hollanders hebben deelgenomen) meepraten over verschillende manieren om in Midden-Holland hernieuwbare elektriciteit op te wekken. De opbrengsten zijn als maatschappelijke adviezen meegewogen en meegenomen in de voorliggende RES 1.0. De communicatie en participatie houdt hiermee niet op. Integendeel, want in de uitwerking van zoekgebieden naar concrete locaties voor duurzame opwek zal het gesprek met belanghebbenden regionaal en lokaal actief worden vervolgd. Lokaal eigendom is daarbij een vitaal uitgangspunt.

2

Elektriciteit

De ambitie van de regio Midden-Holland is het opwekken van 0,435 TWh aan hernieuwbare elektriciteit in 2030. Middels een afwegingskader is onderzocht en vervolgens bepaald waar en hoe die ambitie in de regio het best gerealiseerd kan worden. Mede op basis van de denkrichtingen uit de concept-RES is een verdiepende ruimtelijke analyse uitgevoerd, waarbij o.a. gekeken is naar de gebiedsspecifieke kenmerken van Midden-Holland waaronder het landschap. Er zijn zogeheten testbeelden opgesteld, die maatschappelijk en bestuurlijk zijn getoetst.

Tevens is de impact op het elektriciteitsnetwerk en daarmee de haalbaarheid en betaalbaarheid van regionale oplossingen in beeld gebracht. Geconcludeerd is dat voor grootschalige windprojecten in de regio momenteel onvoldoende draagvlak bestaat en dat de ambitie voor duurzame opwek daardoor volledig met zonnepanelen gerealiseerd moet worden. Hiervoor zijn in de RES zoekgebieden geduid: op daken, langs wegen en in woningbouw- of agrarische gebieden. Met realisatie van voldoende zonne-projecten in deze zoekgebieden kan de regionale ambitie van 0,435 TWh in 2030 worden behaald. Pas wanneer blijkt dat de realisatie achterblijft of tussentijds lokale initiatieven ontstaan waarvoor draagvlak is, zal gekeken worden naar de reserve-zoekgebieden voor windenergie langs snelwegen.

3

Warmte

Het thema warmte in de RES heeft een belangrijke samenhang met de lokale Transitie Visies Warmte (TVW's). In de TVW's bepaalt elke gemeente welke buurten en wijken op welk moment overstappen op een alternatieve warmtebron en welke warmtebron dit zal zijn. In de RES 1.0 is het overzicht van warmtebronnen in de regio, de besparingsopgaven en warmtevraag bijgewerkt. Het aantal warmtebronnen in de regio is beperkt en onvoldoende om in de volledige regionale warmtevraag te voorzien. In de RES 1.0 is aan de hand van vier scenario's uitgewerkt hoe, afhankelijk van de beschikbare hoeveelheid warmte van buiten de regio, de toekomstige warmtevoorziening eruit zou zien. Deze scenario's geven de uithoeken van het speelveld voor warmte-opties weer en laten zien dat import van (rest)warmte van buiten Midden-Holland noodzakelijk is om een extra elektriciteitsvraag - met bijkomende kosten voor aanpassing van het energienet - voor warmte te kunnen beperken.

RES 1.0 Midden-Holland in het kort

4

Innovatie

De RES Midden-Holland richt zich op bewezen en beschikbare technieken voor duurzame opwek: zon of windenergie. Maar kijkt ook vooruit naar de periode na 2030: welke (andere) bronnen of technieken kunnen dan een bijdrage gaan leveren aan de verdere verduurzaming van de regio. Biogas en waterkracht bieden kansen voor Midden-Holland maar grootschalige inzet is niet te verwachten. Midden-Holland is geen aangewezen gebied voor kernenergie en de regio kan dus geen bijdrage leveren aan de verdere technische ontwikkeling. Opslag is één van de vereisten voor een stabiel en betrouwbare energievoorziening. Het is interessant om in samenwerking met netbeheerder en producent hiervoor proeftuinen in de regio te verkennen. Groen waterstof zal pas op termijn voldoende beschikbaar komen en dan eerst voor de industrie en zwaar weg- en scheepvaarttransport. Niettemin zijn pilots van landelijke waterstofprojecten voor de gebouwde omgeving interessant voor Midden-Holland. Naast innovatie is ook het sluiten van grondstofketens (circulaire economie) van belang voor de regionale energietransitie.

5

Realisatie

Met het vaststellen van RES 1.0 breekt de volgende fase aan: de realisatiefase. De RES 1.0 is het vertrekpunt voor een brede regionale beweging naar gedeeld eigenaarschap voor energietransitie in Midden-Holland door bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. Eerste stap hierbij is besparing van energie: wat je niet verbruikt hoeft je immers ook niet op te wekken. De gemeenten zullen op basis van de RES 1.0 elk hun eigen besparingsopgave kwantificeren. De waterschappen hebben (ook als sector) als doel in 2025 geheel energieneutraal te zijn.

Het uitbouwen van de regionale samenwerking op het gebied van duurzame elektriciteit is essentieel en wordt vormgegeven langs een aantal prioriteiten: 1) een integrale (verdere) uitwerking van de zoekgebieden, 2) afstemming ontwikkeling netcapaciteit, 3) gezamenlijk ontwikkelen van beleid en uitvoeringskaders en 4) gezamenlijke acties voor het opstarten én stimuleren van initiatieven voor het stimuleren van zon op dak. Voor warmte is de opgave is duidelijk: in 2050 moeten huizen en gebouwen goed geïsoleerd zijn en voorzien van duurzame energie. In Midden-Holland zijn realisatie en omvang van bovenlokale warmteoplossingen in grote mate afhankelijk van de vraag of (rest)warmte van buiten de regio kan worden gebruikt om het warmtetekort in de regio op te vangen.

Na de RES 1.0. stopt het gesprek met de belanghebbenden niet, integendeel. Voor de RES 2.0 wordt de reeds betrokken groep betrokken gehouden, maar moet ook een meer diverse doelgroep aangesproken en betrokken worden. Het participatietraject voor de RES 1.0 heeft leerpunten en wensen opgeleverd om dit richting de RES 2.0 te bereiken. De energietransitie slaagt alleen als alle inwoners, bedrijven, instellingen, gemeenten en andere organisaties mee gaan doen. Communicatie - over 'hoe' de regio uitvoering geeft aan de RES maar ook 'waarom' dit wordt gedaan en participatie is van groot belang voor de acceptatie, ruimtelijke inpassing en daarmee de realisatie van hernieuwbare energieprojecten. Omwonenden, bedrijven, verenigingen worden betrokken bij de volgende fase van de energietransitie. De ambitie is 50% lokaal eigendom en medezeggenschap van de hernieuwbare energie-opwek in de regio. De gemeenten in de regio Midden-Holland stellen hiervoor een beleidskader "Lokaal eigendom" op.